samen groeien

Zwolle

Uitvoeringsagenda Economisch Perspectief

Zwolle 2022 – 2023

Inhoud

Inhoud 3

1. Inleiding 4
   1.1 Ambitie 6
   1.2 Doelen 6
   1.3 Knelpunten en uitdagingen 7

2 Uitvoeringsagenda: uitwerking van ambities en strategie 8
   2.1 Cluster Creatieve en slimme (maak) industrie 9
   2.3 Health Sector 18
   2.4 ICT & E-commerce sector 22

3 Impact ondernemen 26

4 Versterken Start-up en Scale-up klimaat 28
   4.1 Grande Plan Regio Zwolle 28
   4.2 Ontwikkelen Zwols model voor Fieldlabs / Living Labs 29

5 Ruimte voor economische functies in de stad 31
   5.1 Huisvesting studenten/starters 31
   5.2 Ruimtelijk economische speerpunten 31
   5.3 Visie op de Zwolse kantorenmarkt 32
   5.4 Toekomstbestendige bedrijventerreinen 33

6 Tot slot 34

1. Inleiding

De stad Zwolle groeit en onze regionale economie behoort tot de beter presterende regio's van ons land. Naar verwachting zal de groei van het aantal inwoners zich de komende jaren voortzetten. Zwolle heeft samen met 21 andere gemeenten vanuit de Regio Zwolle de ambitie uitgesproken om in 2030 de vierde economische regio van Nederland te zijn. Vanuit deze ambitie wil de regio werken aan een sterke, groeiende en toekomstbestendige economie, en een aantrekkelijke woon- en werkomgeving vormen voor bewoners én bedrijven. Als centrumgemeente vervult de stad Zwolle een belangrijke rol in de realisatie van deze regionale ambities.

Uit recent onderzoek van de Rabobank wordt de Zwolse economie omschreven als 'een goede allrounder'. Op veel terreinen komen we prima mee, maar we zijn geen specialist. Zwolle heeft volgens Otto Raspe, Hoofd Regio's, Innovatie, Duurzaamheid en Ondernemerschap bij RaboResearch, zonder een expliciete economische strategie, de wind in de zeilen gehad en is als regio sterk gegroeid. Om deze ontwikkeling te kunnen voortzetten is specialisatie echter wel nodig, zo stelt Raspe. Vanuit de ambitie om in 2030 de vierde economische regio van Nederland te worden kan Zwolle hierin als aanjager fungeren. Om de vraag te beantwoorden op welke manier Zwolle zich hierbij economisch kan positioneren, is in 2021 het Economisch Perspectief vastgesteld. Hiermee willen wij een duurzaam model ontwikkelen voor een stedelijke economie met volop innovatiekracht.

Door te werken aan een toekomstbestendige economie wil Zwolle een aantrekkelijke vestigingslocatie creëren voor (nieuwe) inwoners én ondernemers. Bij het benoemen van kansen voor de stad kijken we naar ontwikkelingen die liggen op het gebied van bijvoorbeeld circulariteit, energietransitie en klimaatadaptatie. Een inclusieve en duurzame groei staat aan de basis van de keuzes die we maken. Er is dus niet alleen oog voor groei van de werkgelegenheid, maar het behouden en zo mogelijk vergroten van de kwaliteit van de stad staan centraal.

Bij de uitvoering van een strategie is focus nodig. Kiezen is gekozen worden. Deze mindset heeft geleid tot de volgende focus:

> Zwolle wil de drie meest kansrijke sectoren (de creatieve en slimme (maak-)industrie, ICT, en E-commerce en Health) samen met ondernemers en partners in de Regio Zwolle ontwikkelen tot groeiclusters waarbij sprake is van sterke onderlinge verbindingen. Op deze manier helpen deze krachtige sectoren de regio als geheel verder.

In deze uitvoeringsagenda brengen wij concreet in beeld op welke manier wij onze ambities willen realiseren en welke acties wij de komende tijd gaan oppakken. We willen projecten kiezen die toegevoegde waarde hebben voor de economie van Zwolle én onze stad experimenteler, creatiever en meer ondernemend maken.

Een nieuwe rol

Bij deze aanpak past ook een meer initiërende en regisserende rol van de gemeente. Wij hebben bij de ontwikkeling van deze uitvoeringsagenda het initiatief genomen en zijn in gesprek gegaan met bedrijven, samenwerkingsorganisaties en kennisinstellingen om met hen de kansen binnen de groeisectoren te verkennen en acties te benoemen. Met deze partijen willen wij de sectoragenda's verder uitwerken en afspraken maken over concrete acties, beoogde resultaten, budget en tijd, en wie wat gaat doen.

Als gemeente willen wij werken vanuit coalitieverband: samen met bedrijven, onderwijs- en onderzoeksinstellingen werken aan een innovatieve en

Bron: Marketing Oost - Studio Babsie

welvarende stad en regio. En elke partij doet dit vanuit zijn/haar eigen rol, opdracht en verantwoordelijkheid. Wij willen hen enthousiasmeren over onze ambities, betrekken bij het maken van gezamenlijke plannen én activeren om deze samen met ons te realiseren. Bovendien willen wij vanuit een initiërende en regisserende rol financiële verantwoordelijkheid dragen.

In de beginfase van een samenwerking kan hierbij de inzet van publieke financiering groot/groter zijn en die van private partijen kleiner. Wij beogen met deze (publieke) financiering andere financieringen (publiek én privaat) uit te lokken. Dit kan bijvoorbeeld een cofinanciering zijn vanuit een subsidieregeling of fonds. Naarmate een samenwerking meer volwassen wordt en het belang voor (private) partijen groter wordt, kan de publieke financiering mogelijk worden verminderd.

Wij zijn ons ervan bewust dat deze uitvoeringsagenda gepaard gaat met risico's. Innovatie en vernieuwing zijn immers inherent aan de kans op mislukking. Maar van mislukkingen kan men leren, en die leiden menigmaal tot nieuwe keuzes. Bijvoorbeeld om met een bepaald initiatief te stoppen wanneer er onvoldoende ontwikkeling of perspectief blijkt te zijn. Essentieel bij dit proces is dat we transparant moeten zijn en blijven naar onszelf en onze partners.
Ons doel is om uiterlijk in Q2 van 2022 voor elk van de sectoren voor de komende twee jaar een agenda te hebben opgesteld waarin deze doelstellingen en afspraken bij voorkeur in convenantvorm zullen worden vastgelegd.

Bij de keuze voor activiteiten en projecten zijn de volgende criteria gehanteerd:

- **Impact:** de projecten hebben een aanzienlijke impact op de (nieuwe) economie van Zwolle en aan het economisch profiel van Zwolle;
- **Vliegwiel:** de projecten kunnen als hefboom fungeren voor realisatie van andere waardevolle projecten;
- **Businesscase:** de projecten zijn binnen afzienbare tijd en binnen een realistisch te financieren budget te realiseren en kennen een positieve businesscase;
- **Eigenaarschap:** de projecten hebben een duidelijke trekker die de realisatie mogelijk maakt;
- **Samenwerking:** de projecten bevorderen de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs, én tussen ondernemers onderling.

1.1 Ambitie

Zwolle is een stad die hard groeit. Naar verwachting zal de stad de komende tien jaar zo'n 12.000 nieuwe woningen bouwen en groeien tot ruim 140.000 inwoners. De stad wil deze groei benutten om ook in kwalitatieve zin te groeien. Met betere voorzieningen, slimme mobiliteit, meer werkgelegenheid en een hoogwaardiger leefomgeving vanuit het perspectief van brede welvaart. Het is onze ambitie de Zwolse economie te ontwikkelen tot een gezonde stedelijke economie die dankzij een groot innovatievermogen kan meegroeien met de stad. De stad zal hierbij de bakermat moeten zijn voor vernieuwende, snelgroeiende bedrijven die tractie krijgen in een innovatief ondernemersklimaat. Zwolle wil zich hierbij (inter)nationaal profileren als experimentele Hanzestad waar ruimte is voor creativiteit, pioniers, kenniswerkers en start-ups die bijdragen aan ontwikkeling en vernieuwing van onze stad en regio.

Binnen het Economisch Perspectief hebben we drie lijnen benoemd waarmee we hierin vanuit onze economische agenda een bijdrage willen leveren:

- **Groeisectoren versterken tot groeiclusters:**
  - Slimme en creatieve (maak-) industrie,
  - Health sector
  - ICT / E-commerce sector

  Deze sectoren willen we versterken tot groeiclusters waaruit stevige netwerken ontstaan waarin samenwerking, innovatie, onderzoek en kennisdeling basiselementen zijn;
- **Ondernemen met impact:** Stimuleren van ondernemers die via hun bedrijfsvoering antwoord geven op de grote maatschappelijke uitdagingen en/of bijdragen aan een inclusieve samenleving;
- **Vergroten innovatievermogen Regio Zwolle:** We willen de samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs verder versterken, zowel vanuit de maatschappelijke opgaven als vanuit onze groeiclusters.

1.2 Doelen

Zwolle wil een belangrijke bijdrage leveren aan de regionale ambitie om de vierde economische regio van Nederland te worden en onderdeel te zijn van de economische hoofdstructuur van Nederland. Met het Economisch Perspectief en deze uitvoeringsagenda geven we hier richting aan. We stellen onszelf concrete doelen waarop we onze activiteiten ontwikkelen en deze actief monitoren.

- Per groeisector organiseert de gemeente Zwolle in Q1 2022 een serie (vervolg) werksessies waarin met een representatieve groep bedrijven, samenwerkingsorganisaties en onderwijsinstellingen een eigen plan wordt uitgewerkt. De focus ligt hierin op hoe we met elkaar werk kunnen maken van een aantrekkelijk, innovatief vestigingsklimaat en sterkere verbinding in het cluster.
- Centraal in dit plan staat de ambitie om sectoren in de Regio Zwolle te ontwikkelen én de ambitie dat Zwolse

Bron: Marketing Oost - Vincent Croce

bedrijven in samenwerking bijdragen aan uitvoering van concrete activiteiten voor ontwikkeling richting een groeicluster.
- Doelstelling is dat elke groeisector voor de zomer van 2022 een plan gereed heeft waarin collectieve ambities, concrete activiteiten, doelstellingen, een tijdspad en financiële onderbouwing worden benoemd.
- Aan betrokken bedrijven en instellingen zal commitment worden gevraagd ten aanzien van hun bijdrage(n) (tijd en/of geld) aan realisatie van genoemde ambities en doelstellingen;
- Vanuit Economisch Perspectief kan worden (mede) gefinancierd;
- Binnen de groeiclusters zal gewerkt worden aan een actieve samenwerking en kennisdeling met Zwolse mbo en hbo-instellingen. Ook wordt ernaar gestreefd om op zo kort mogelijke termijn samenwerking te realiseren met het wo-onderwijs en onderzoek
- Vanuit de regionale 'Human Capital Agenda' wordt er al gewerkt met sectortafels en -agenda's rond het thema menselijk kapitaal. De Zwolse plannen zullen in nauwe afstemming met de HCA sectortafels worden opgesteld, inzet van middelen zal op elkaar worden afgestemd en waar mogelijk worden deze aan elkaar verbonden.
- Ook zal er in de plannen aandacht geschonken worden aan het versterken van het start-up en scale-up klimaat in Zwolle;
- Beoogde onderdelen van een plan kunnen bijvoorbeeld zijn: het organiseren van meet-ups, (thema) bijeenkomsten en/of congressen, het verkennen van specifieke innovatiethema's, onderzoeksprogramma's en samenwerking hierin, het versterken van samenwerking tussen (groepen) bedrijven, onderwijsinstellingen en de inzet van studenten hierin, het organiseren van bedrijfsbezoeken, bezoeken van (buitenlandse) beurzen, congressen of symposia, etc.
- Nadrukkelijk zullen binnen de betreffende sectoren de kansen en mogelijkheden onderzocht worden om innovatiewerkplaatsen, Fieldlabs en/of Living Labs te ontwikkelen waarin (toekomstige) gebruikers, bedrijven en onderwijsinstellingen onderzoek doen naar antwoorden op (maatschappelijke) vraagstukken, het gebruik van vernieuwende technologieën en/of toepassing van innovatieve concepten en/of materialen.

Doelstellingen
Om bovenstaande doelen te concretiseren, streven we de volgende concrete doelstellingen na:
- Eind 2022 zijn per groeicluster minimaal 15 bedrijven actief betrokken;
- In 2025 is het aantal snelgroeiende bedrijven in Zwolle toegenomen naar 30;
- In 2025 zijn per groeicluster ten minste drie nieuwe bedrijven van buiten de Regio Zwolle in Zwolle gevestigd.

1.3 Knelpunten en uitdagingen

De regio heeft nog steeds te kampen met onvoldoende goed geschoold en gemotiveerd personeel. In de regio Zwolle is dit knelpunt door overheid, bedrijfsleven en onderwijs gezamenlijk opgepakt in de 'Human Capital Agenda' en wordt uitgevoerd in het programma 'Upgrade Yourself'. Vanuit deze Uitvoeringsagenda wordt synergie gezocht en waar mogelijk wordt deze aangehaakt bij de HCA programma's en sectortafels.

Het is daarmee van groot belang om Zwolle sterker te profileren richting jong talent. Er wonen weliswaar veel jongeren in Zwolle, maar na hun studie vertrekt er een groot deel naar andere delen van het land. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt is het de uitdaging om in Zwolle een aantrekkelijk woon- en leefklimaat te creëren waar jongeren graag studeren en na afloop van hun studie in Zwolle blijven wonen, een bedrijf te starten of een baan zoeken bij een lokaal innovatief bedrijf. Zwolle moet zichzelf op de kaart zetten als een experimentele Hanzestad waar ruimte is voor creativiteit, pioniers en kenniswerkers.

Ook ruimtelijk gezien zijn hier nog verschillende uitdagingen. Om jong talent voor Zwolle te behouden, moet er voor studenten, starters én voor jonge gezinnen voldoende geschikte woonruimte zijn. Daarnaast moet Zwolle de toekomstbestendigheid van kwalitatieve bedrijventerreinen waarborgen en de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen zoals Hessenpoort 3 en 4 stimuleren. Tot slot is het creëren van voldoende kwalitatief hoogwaardige kantoorlocaties, om daarmee aantrekkelijk te zijn en blijven voor creatieve en innovatieve bedrijven, een must. Voor dit laatste is recent in opdracht van de gemeente Zwolle door CBRE een kantorenvisie ontwikkeld. In hoofdstuk 5 worden deze onderwerpen nader in perspectief geplaatst.

2 Uitvoeringsagenda: uitwerking van ambities en strategie

Zwolle wil inzetten op het versterken van de stedelijke economie. Hierbij legt Zwolle de focus op het aanjagen van innovatie en het verstevigen van de verbinding tussen onderwijs en ondernemers. Drie door te ontwikkelen sectoren (clusters) staan hier wat betreft Zwolle qua aanpak centraal:

- **De Creatieve en slimme (maak-)industrie,**
- **Health,**
- **ICT/E-commerce**

Om een vertaling te maken van Economisch Perspectief naar Uitvoeringsagenda zijn wij in gesprek gegaan met de bedrijven en samenwerkingsverbanden binnen deze sectoren en de onderwijsinstellingen in onze regio. Onderstaand vindt u een uitwerking van deze gesprekken verwoord in ambities, acties, doelstellingen, tijd en budget. De genoemde budgetten zijn indicatief en richtinggevend. Afhankelijk van concrete afspraken met sectoren worden budgetten toegekend en beschikbaar gesteld.

Aangezien deze uitgangspunten een momentopname zijn en deze de komende periode nader getoetst en geconcretiseerd worden, is deze uitvoeringsagenda 'Work in Progress'. In de loop der tijd kan nog het één en ander wijzigen. Desondanks willen wij u zo goed mogelijk meenemen in onze overwegingen, keuzes en acties. Wij zullen u periodiek informeren over voortgang en mogelijke afwijkingen in acties en resultaten.

Creatieve (maak-) industrie

Health

ICT/E-commerce

2.1 Cluster Creatieve en slimme (maak industrie

Zwolle heeft in het 'Economisch Perspectief' de creatieve, slimme maakindustrie als één van de belangrijke groeiclusters benoemd. Hierbij ligt zowel de focus op de creatieve, vormende en ontwerpende- als op de producerende bedrijven. Bedrijven uit deze twee subgroepen werken vanuit verschillende waardeketens vaak samen, maar vragen in ondersteunende programmering een zelfstandige aanpak. Daarom worden deze twee subgroepen in deze uitvoeringsagenda apart benoemd.

2.1.1 Slimme maakindustrie

De maakindustrie in Regio Zwolle is ondernemend, sterk en praktisch. Voor het grootste deel vormen familiebedrijven de drijvende kracht achter deze maakbedrijven. Deze sector zorgt voor veel werkgelegenheid. Echter, door veelal beperkte schaalgrootte zijn veel bedrijven in deze sector kwetsbaar bij marktveranderingen. Onder invloed van een steeds verdergaande digitalisering, internationalisering en roep om steeds duurzamer te produceren, anticiperen (maak)bedrijven door het ontwikkelen van nieuwe concepten en producten. Dit doen ze door gebruik te maken van nieuwe technieken en productiemethoden zoals robotica, mechatronica, sensortechnologie, 3D-metaalprinten en vision technology.

Gezien de geschetste ontwikkelingen én het toekomstperspectief van de Slimme Maakindustrie in het Economisch Perspectief, hebben wij voor de komende twee jaar een budget gereserveerd van **€ 330.000,-** voor de realisatie van onze ambities. Onderstaand vindt u een uiteenzetting van ambities voor deze sector, voorgenomen acties, beoogde resultaten, looptijd en budget.

Ambities Slimme Maakindustrie

Wij willen de Slimme maakindustrie in de Regio Zwolle naar een hoger niveau brengen. Diverse onderzoeken laten zien dat het innovatievermogen van mkb bedrijven in Oost-Nederland achterblijft ten opzichte van andere regio's.

Dit doen we vanuit de volgende ambities:

- Wij willen regionale maakbedrijven toekomstbestendiger maken en hun (inter)nationale concurrentiepositie versterken;
- Daarvoor willen wij zicht krijgen op individuele ontwikkelambities, groeistrategieën en uitdagingen van bedrijven en hen hierin onderling verbinden middels clusters;
- Wij willen kennisdeling en samenwerking stimuleren tussen deze maakbedrijven en regionale onderwijs- en onderzoekinstellingen;
- Daarnaast willen wij een stimulerend start-up ecosysteem creëren waarin jonge (maak) bedrijven gedurende de start- en eerste groeifase, faciliteiten en coaching krijgen en eigenaren kunnen uitgroeien tot zelfverzekerde ondernemers;
- Wij willen een aantrekkelijk vestigingsklimaat creëren gericht op het behoud van slimme (maak)bedrijven in onze regio en het aantrekken van nieuwe, innovatieve bedrijven.

Actie 1 - Ontwikkeling plan Slimme maakindustrie Regio Zwolle

In de Regio Zwolle zijn meerdere initiatieven die werken aan de versterking van de regionale (slimme) maakindustrie. Bijvoorbeeld Perron038 (Zwolle), IQ BLV (Hardenberg), Innovatiecluster Noordoostpolder, het Polymer Science Park (Zwolle) en ZWINC (Start-up incubator Zwolle). Gezien de geografische spreiding of sectorale afbakening opereren deze initiatieven voor een groot deel geïsoleerd van elkaar.

Wij willen onderzoeken wat de (latente) behoeften zijn van onze regionale maakbedrijven en op welke wijze bovengenoemde initiatieven kunnen helpen bij het versterken van deze bedrijven en hun onderlinge verbondenheid.

Uit dit onderzoek moet duidelijk worden op welke wijze regionale maakbedrijven ondersteund willen en kunnen worden bij de ontwikkeling en realisatie van hun innovatie-ambities. Ook stellen we een concreet activiteitenplan op waarin een overzicht van concrete uitvoeringsactiviteiten in de periode 2022 – 2023 beschreven staat.

Binnen de Spoorzone Zwolle is, in opdracht van de gemeente Zwolle, het ECO-team (Economie, Cultuur en Onderwijs) actief dat uitvoering geeft aan de programmatische gebiedsontwikkeling van de Spoorzone. Onlangs heeft de Provincie Overijssel subsidie ter beschikking gesteld voor een kwartiermaker die de Slimme maakindustrie in de Spoorzone moet helpen versterken. Aangezien de doelgroep, uitgangspunten en uitvoering van onze ambities grote overeenkomsten hebben met het ECO-team, streven we in de komende periode naar een gezamenlijke afstemming en uitvoering.

Activiteit: Plan Slimme maakindustrie
Looptijd: Q1 – Q3 2022, uitvoering vanaf Q3 2022.
Budget:€ 30.000,-, waarvan € 10.000,- onderzoeksgeld en €20.000,- werkbudget uitvoering.
Beoogd resultaat: Plan en samenwerkingsconvenant tussen bedrijven en regionale initiatieven in de maakindustrie.

Actie 2 - Perron038 als mkb inspiratie-hub voor innovatieve maakindustrie

Een viertal regionale maakbedrijven hebben in 2018 het initiatief genomen om een innovatiewerkplaats voor de (slimme) maakindustrie op te zetten. Doelstelling was om gezamenlijk de mogelijkheden van nieuwe technologie te verkennen en toe te passen. In eerste instantie kleinschalig van opzet is dit initiatief, in een voormalige NS-loods in de Spoorzone, in korte tijd gegroeid en erg succesvol gebleken. Inmiddels zijn ruim twintig maakbedrijven aangesloten evenals onderwijs- en onderzoeksinstellingen.

Perron038 blijkt een erg aantrekkelijke locatie voor regionale maakbedrijven om gezamenlijk R&D activiteiten te verrichten. Regelmatig ontstaan nieuwe samenwerkingen tussen bedrijven rondom innovatieve technologieën. Ook blijkt samenwerking met het onderwijs en (toegepast) onderzoek goed te werken. Studenten willen graag bij bedrijven op Perron038 stage- en onderzoekswerk verrichten. Een aantal hebben inmiddels via deze stages hun eerste baan gevonden bij één van de deelnemende bedrijven. Om talent voor langere termijn te binden aan bedrijven heeft Perron038 onlangs ook een talent-development programma opgezet.

Perron038 vormt een ideale plek om latent geïnteresseerde (maak)bedrijven enthousiast te maken voor vernieuwende technologieën. Daarom willen wij Perron038 inzetten als inspiratie-hub voor mkb (maak)bedrijven en een aantrekkelijke programmering maken voor deze bedrijven. Ook kan Perron038 ingezet worden voor bedrijven in andere sectoren of voor andere doelgroepen, als inspiratie voor de toepassing en samenwerking bij de inzet van nieuwe productietechnologieën en innovaties.

Activiteit: Programmaontwikkeling Perron038 als inspiratiehub
Looptijd: 2022 en 2023
Budget: € 40.000,- per jaar
Beoogd resultaat: 2 x Jaarprogramma en uitvoering van 30 tot 50 inspiratie-bijeenkomsten waarin technologieontwikkeling, kennis en ervaring van (partners van) Perron038 wordt gedeeld met publieksgroepen (bv mkb-bedrijven, overheden, studenten). Verder beogen we een groei van het aantal betrokken partners en groei van aantal betrokken studenten.

Bron: Gemeente Zwolle

Actie 3 - Perron038 als Best Practice voor nieuwe initiatieven

Daarnaast vormt Perron038 een goede 'Best-Practice' voor het opzetten en ontwikkelen van nieuwe innovatiewerkplaatsen, Living Labs en/of fieldlabs in onze regio. Gezien de Zwolse ambities rondom start-ups en scale-ups in Zwolle, of thema's als Impact Ondernemen, circulariteit, energietransitie en klimaatadaptatie, kunnen de 'Lessons Learned' van Perron038 erg waardevol zijn voor het opzetten van nieuwe initiatieven.
Wij willen ons als gemeente graag verbinden aan Perron038 om als één van de betrokken partners te kunnen meedenken en werken aan een succesvolle uitbouw van dit project en dat van andere vergelijkbare initiatieven.

Activiteit: Perron038 als Best Practice voor nieuwe initiatieven
Looptijd: 2022 en 2023
Budget: € 20.000,- per jaar
Beoogd resultaat: Ontwikkeling en uitvoering van een jaarprogramma met 5 inspiratie-bijeenkomsten waarin ervaringen over opzet, ontwikkeling en realisatie van deze innovatiewerkplaats wordt gedeeld met (potentiële) andere (regionale) initiatieven.

Actie 4 – Versterken positionering Polymer Science Park (PSP)

Het Polymer Science Park ontwikkelt zich de afgelopen jaren steeds sterker als ontwikkelcentrum en kennispartner voor regionale bedrijven in toegepaste kunststoftechnologie. Eén van de interessante ontwikkelprogramma's van PSP is het onderzoek naar verwerking en toepassing van gerecyclede kunststoffen en een programma rondom zogenoemde 'Smart Plastics' (Polymeren in combinatie met sensoren).

Het PSP onderzoekt voor bedrijven de technische mogelijkheden van polymeren/ kunststoffen en adviseert hen hierover. Ook kunnen bedrijven gebruik maken van de beschikbare faciliteiten om testen te laten uitvoeren. Het Polymer Science Park (PSP) heeft genoeg potentie om zich in de komende jaren te ontwikkelen tot landelijk Kenniscentrum rondom innovaties in de Kunststofindustrie. Met het Polymer Science Park willen wij de komende twee jaar gaan bouwen aan deze landelijke positionering.

Activiteit: Versterken positionering Polymer Science Park (PSP)
Looptijd: 2022 en 2023
Budget: € 25.000,- per jaar
Beoogd resultaat: Ontwikkeling tot landelijk kenniscentrum rondom (recyclebare) kunststoffen. 2 x Jaarprogramma en uitvoering waarin inspiratie en het delen van kennis over ontwikkeling en toepassingen van (recyclebare) kunststoffen centraal staat. Verder beogen we een groei van het aantal betrokken partners en groei van aantal betrokken studenten en een nauwe samenwerking met de onderwijsinstellingen.

Actie 5 - Versterken Startupincubator ZWINC
ZWINC is de nieuwe naam van GreenPAC iLab.
Deze startup incubator gevestigd in een voormalige fabriekshal op het Vishay terrein is een initiatief van Hogeschool Windesheim en biedt startende bedrijven in de kunststof (maak)industrie een laagdrempelige toegang tot bedrijfsruimte, productiefaciliteiten en een netwerk van kennis en advies. De doelstelling van ZWINC is dat deelnemers binnen een periode van drie jaar hun bedrijf én hun ondernemerskwaliteiten dusdanig hebben ontwikkeld, dat zij buiten ZWINC verder kunnen groeien.

ZWINC ontwikkelt in de komende drie jaar een vernieuwde programmering en een beter passend coach- en kennisaanbod voor aangesloten bedrijven. Er worden meerdere lectoraten van Hogeschool Windesheim en nieuwe kennispartners bij ZWINC aangehaakt. Op basis van een veranderende vraag van deelnemers uit verwante sectoren (bv energie, robotica, 3D metal-printing) wil ZWINC haar coach- en kennisaanbod ook richten op een bredere doelgroep van startups in de maakindustrie. De activiteiten van ZWINC zijn in lijn met het 'Grande Plan' voor versterking van het regionale start-up ecosysteem dat Kennispoort Regio Zwolle en Windesheim eind 2021 hebben gepresenteerd.

Vanuit de Uitvoeringsagenda willen wij de ambities van ZWINC ondersteunen. Om een aantrekkelijke stedelijke economie te creëren, is een vitaal start-up ecosysteem van groot belang. Hierin heeft ZWINC de afgelopen jaren een belangrijke bijdrage geleverd.

Activiteit: Programmaplan Startupincubator ZWINC
Looptijd: 2022 en 2023
Budget: € 50.000,- per jaar
Beoogd resultaat: Vernieuwde programmering, coach- en kennisaanbod en uitbreiding kennispartnernetwerk.

Actie 6 - Onderzoek naar de haalbaarheid van een scale-up faciliteit in Zwolle.
Zwolle kent veel startende bedrijven en relatief weinig snelgroeiende bedrijven. Uit diverse accountgesprekken en uit data-analyse, ontstaat het beeld dat veel groeiende bedrijven Zwolle verlaten en zich vestigen in de periferie van Zwolle of daarbuiten. Met name bij maakbedrijven valt deze ontwikkeling op. Als reden van vertrek wordt vaak de beperkte beschikbaarheid van geschikte bedrijfsruimte genoemd, een (te) hoge huurprijs en weinig flexibele huurcontracten. Deze flexibiliteit is voor (snel)groeiende bedrijven belangrijk om snel te kunnen handelen indien huisvesting bij groei een knelpunt vormt.

Omdat de aanwezigheid van (snel)groeiende bedrijven belangrijk is voor een gezonde stedelijke economie, hebben wij eind 2021 een oriënterend onderzoek laten uitvoeren naar de huisvestingsbehoeften van (potentieel) snelgroeiende bedrijven. Op basis van een beperkt aantal kwalitatieve interviews blijkt de behoefte aan een vorm van scale-up faciliteit in Zwolle, zoals in de omgeving van de huidige Incubator ZWINC op het Vishay terrein. Ook komt uit dit onderzoek naar voren dat er voldoende positieve exploitatiemodellen bestaan om een dergelijk concept te ontwikkelen. Hierbij is echter de aanjagende rol van de (lokale en/of regionale) overheid een noodzaak.

Deze bevindingen worden in de komende periode met verschillende stakeholders besproken en wordt hun interesse gepeild om in verder onderzoek te participeren. De gemeente neemt in samenwerking met ZWINC hiervoor het initiatief. Realisatie en financiering van een scale-up faciliteit valt buiten de reikwijdte van deze Uitvoeringsagenda.

Activiteit: Onderzoek ontwikkeling scale-up faciliteit
Looptijd: Q1 + Q2 2022
Budget: € 30.000,- in 2022
Beoogd resultaat: In de loop van 2022 moet de businesscase voor realisatie van een Scale-up faciliteit afgerond zijn. Als deze positief is, zullen verdere stappen worden gezet voor realisatie van dit initiatief.

Bron: Marketing Oost

2.1.2 Creatieve Sector

Zwolle wil zich profileren en manifesteren als een toekomstbestendige en economische topstad (Kompas strategische positionering, 2021). Vanuit haar bestaande kracht en het DNA van de stad wil de stad zich ontwikkelen en daarmee de juiste doelgroepen kenniswerkers, pioniers, talenten en studenten bereiken. Zwolle is van oudsher een sterke handelsstad met een zichtbaar experimenteel, creatief en ondernemend karakter, waar we graag met elkaar samenwerken.

De creatieve sector in Regio Zwolle is vooruitstrevend en onderscheidend op meerdere gebieden. In Zwolle versterken de creatieve sector en het traditionele bedrijfsleven elkaar. Kunstopleidingen zoals Cibab en ArtEZ, instellingen zoals de Fundatie en makers en artiesten vormen een actief en energiek ecosysteem dat als aanjager het innovatieve vermogen van het Zwolse bedrijfsleven kan versterken. In toenemende mate wordt de creatieve industrie als groeiparel van onze regio gezien.

Creative Works

Creative Works is een samenwerkingsverband van creatieve bedrijven en professionals in onze regio. Creative Works brengt creatieve professionals op regionaal niveau bij elkaar en bevordert kennisdeling, co-creaties en economische ontwikkeling door professionalisering van haar leden. Momenteel bestaat de achterban van Creative Works Regio uit ruim 400 creatieve professionals. Creative Works wil een brancheorganisatie zijn voor ondernemers in de Creatieve Industrie. Zij streeft naar een ondernemersklimaat waarin creatieve professionals de kans krijgen om te groeien.

Kansen en ambities Creatieve Industrie

Om de kansen en ontwikkelmogelijkheden van de creatieve industrie in Regio Zwolle te bepalen, hebben wij met Creative Works en diverse creatieve ondernemers gesprekken gevoerd. Met Creative Works en een representatieve vertegenwoordiging uit de sector is een vierdaagse Design-Sprint georganiseerd. Doel van deze Design Sprint was het verkennen van de kansen in de sector, het benoemen van collectieve ambities, bepalen van een duidelijke stip aan de horizon voor ontwikkeling van het cluster en het benoemen van concrete doelstellingen en acties.

Afsluitend hebben wij met de deelnemers de volgende doelen benoemd:

- Profilering van alle creatieve professionals in Regio Zwolle: het gaat hierbij om de vergroting van de zichtbaarheid, erkenning en waardering, en de trots op de creatieve sector;
- Elkaar ontmoeten, bijpraten over de ontwikkelingen, samenwerkingen bevorderen, co-creaties en kennisdeling;
- Verrijking van de kennis en kunde van de creatieve professionals, waaronder het versterken van ondernemerschapsvaardigheden en de inzet van creatieve professionals bij de uitdagingen van het mkb.

Deze drie punten moeten ervoor zorgen dat de sector wordt versterkt en dat vraag en aanbod bij elkaar worden gebracht. Creatieve professionals werken voor alle sectoren in de Regio Zwolle en hebben een waardevolle rol in het vernieuwen van de regionale economie. Wij hebben hierbij de volgende acties benoemd:

Gezien de geschetste ontwikkelingen en het toekomstperspectief van de Creatieve Industrie in het Economisch Perspectief, hebben wij voor de komende twee jaar een budget gereserveerd van **€ 270.000,-** voor realisatie van onze ambities. Onderstaand vindt u een uiteenzetting van die ambities voor deze sector, voorgenomen acties, beoogde resultaten looptijd en budget.

Bron: Gemeente Zwolle

Actie 1 - Doorontwikkeling en professionalisering van de brancheorganisatie
De Stichting Creative Works wil doorgroeien naar een brancheorganisatie voor de creatieve industrie in de Regio Zwolle. Dit vraagt om versterking van de organisatie, inclusief de inzet van marketinginstrumenten. Ook wil Creative Works bijdragen om de Creatieve Sector (beter) te verbinden met nieuwe gebiedsontwikkelingen in de stad zoals bijvoorbeeld de Spoorzone en de Nieuwe Veemarkt.

In het Ontwikkelkader Spoorzone Zwolle staat het vestigen van de creatieve opleidingen ArtEZ en Cibap en Museum Fundatie in de Spoorzone prominent benoemd. Om dit gebied te transformeren tot het innovatieve en creatieve hart van de regio is ruimte gereserveerd voor vestiging van creatieve bedrijvigheid. Voor professionalisering en uitvoering van bovenstaande activiteiten wil Creative Works een programmering ontwikkelen en een (parttime) projectmanager aanstellen.

Activiteit: Doorontwikkeling en professionalisering brancheorganisatie
Looptijd: 2022 – 2023
Budget: € 20.000,- per jaar
Beoogd resultaat: Een professioneel georganiseerde, regionale branchevereniging waar leden en stakeholders zich in herkennen. Activiteiten worden uitgevoerd op basis van een beleidsplan dat jaarlijks door de leden wordt goedgekeurd.

Actie 2 - Uitvoering wervingscampagne en activatie achterban
Creative Works wil meer betekenen voor meer creatieve professionals. Doelstelling is het ledenaantal te vergroten om daarmee een grotere vertegenwoordiging te creëren van de sector. Hiervoor zal een wervingscampagne worden uitgezet. Doelstelling is om eind 2022 ruim 1500 creatieve professionals aangesloten te hebben.

In aansluiting hierop wil Creative Works creatieve professionals ook activeren door hen te matchen richting creatieve projecten of opdrachten in de Regio Zwolle. Beoogd doel is dat de maatschappelijke bewustwording groeit rondom de toegevoegde waarde van de creatieve industrie. Aan dit doel heeft Creative Works nog geen invulling gegeven. Overwogen wordt om een concrete matchmakingdienst op te zetten tussen vraag en aanbod van creatieven, maar ook de inzet van een (creatieve) voucherregeling is mogelijk. Aangezien wij dit onderwerp erg belangrijk vinden, hebben wij hier een ruim budget voor gereserveerd. In Q1 / Q2 van 2021 zal een concrete invulling worden gemaakt.

Activiteit: Wervingscampagne en activatie creatieve professionals
Looptijd: 2022 – 2023
Budget: € 10.000,- per jaar + € 40.000,- per jaar voor voucherregeling
Beoogd resultaat: Vergroten zichtbaarheid, rol en bijdrage van creatieve industrie in Regio Zwolle met een nadruk op bijdrage aan creatieve processen bij (vernieuwing) bij mkb bedrijven.

Actie 3: Zichtbaarheid, netwerkvorming en verbinding in de stad
Creative Works wil bijdragen aan de zichtbaarheid van de Creatieve industrie door het organiseren van verschillende creatieve events, cursussen en masterclasses. Creatieve professionals kunnen hier mogelijk bij betrokken worden door bijvoorbeeld het faciliteren van creatieve processen.

Creative Works is sinds enige jaren partner van PROTO Zwolle (zie kader). Dit creatieve event groeit met het jaar in omvang én in aanzien. Creative Works kan hier in toenemende mate de creatieve industrie zichtbaar maken en professionals in verbinding brengen met nieuwe doelgroepen en inwoners van Zwolle. Voor 2022 en 2023 zijn afspraken gemaakt dat Creative Works bijdraagt in conceptontwikkeling rondom placemaking in aanloop naar PROTO en bijdraagt aan de vormgeving en uitvoering.

> Creative Works is in samenwerking met het Zwolle Fonds partner van PROTO Zwolle. In 2020 en 2021 hebben creatieve professionals geëxposeerd tijdens dit unieke event in de binnenstad van Zwolle. Daarnaast waren er keynote speakers in Schouwburg Odeon die spraken over het belang van creativiteit. In 2022 zal de samenwerking met PROTO worden uitgebreid.

Naar verwachting zal hieruit een bereik ontstaan van minimaal 500 personen. Ook heeft Creative Works In haar activiteitenplan 2021 aangegeven vijf keer een pop-up creatief café te willen organiseren gericht op creatieve professionals. Het verwachte bereik hiervan is 200 (40 personen per avond). Deze activiteiten ondersteunen wij van harte.

Activiteit: Zichtbaarheid, netwerkvorming en verbinding
Looptijd: 2022 – 2023
Budget: € 30.000,- per jaar
Beoogd resultaat: Bijdrage aan diverse creatieve events, cursussen en Masterclasses, vergroten zichtbaarheid van Creatieve industrie bij nieuwe doelgroepen, bereik van minimaal 700 personen. Daarnaast is budget reserveert om als launching customer op te treden en de zichtbaarheid van deze sector in de stad te vergroten.

Actie 4: (Gezamenlijke) huisvesting in de Spoorzone
Zwolle wil de Spoorzone transformeren tot het innovatieve en creatieve hart van de Regio Zwolle. Creatieve professionals worden gestimuleerd zich in dit gebied te vestigen. Creative Works zal via het ECO-team actief er aan bijdragen dat creatieve bedrijven zich (in gezamenlijkheid) kunnen vestigen in de Spoorzone.

Mogelijk kan het aanstellen van een kwartiermaker placemaking hier voor versnelling zorgen. Vanuit het Economisch Perspectief kan bepaald worden of en op welke wijze de gemeente Zwolle (financieel of organisatorisch) kan bijdragen aan realisatie van gezamenlijke huisvesting van creatieve bedrijven in de Spoorzone. Qua uitvoering is ons uitgangspunt dat dit door Creative Works wordt opgepakt. Gesprekken hierover lopen nog.

Activiteit: Huisvesting creatieve professionals in Spoorzone
Looptijd: 2022 – 2023
Budget: € 35.000,- per jaar
Beoogd resultaat: Bepalen van kwalitatieve en kwantitatieve ruimtevraag voor huisvesting van creatieve professionals in de Spoorzone en antwoord geven op de vraag hoe zich dit vertaalt in een passend aanbod voor deze ondernemers.

Bron: Gemeente Zwolle

2.3 Health Sector

Eén van de grootste uitdagingen van de Nederlandse gezondheidszorg, is de vergrijzing. De babyboomgeneratie is bijna volledig met pensioen en hun levensverwachting neemt toe. Deze groep zal een steeds groter beroep doen op onze gezondheidszorg, wat zal leiden tot stijgende zorgkosten. Door technologische ontwikkelingen digitaliseert en robotiseert deze sector steeds meer en kan medische zorg steeds vaker thuis worden verleend.

De sector Health in de Regio Zwolle is verantwoordelijk voor een groot deel van de regionale werkgelegenheid. Zo zijn ruim 20.000 mensen in deze sector werkzaam; bij het Isala Ziekenhuis of bij één van vele andere regionale zorginstellingen. Deze regionale organisaties blijken sterke regionale innovators te zijn. In samenwerking met landelijke en regionale partners werken zij actief aan betere en efficiëntere zorg.

Health Innovation Park (HIP)
Om haar economische ambities in de gezondheidseconomie te realiseren, werkt de gemeente Zwolle sinds enige jaren samen met het Health Innovation Park (HIP). Vanaf haar oprichting in 2013 richt het HIP zich op versnelling van innovaties in de zorg en daarbuiten. Het HIP heeft een ledennetwerk van ruim 50 Health-bedrijven en zorg- en onderwijsinstellingen. Het HIP begeleidt haar leden bij business-development en vervult een brugfunctie tussen kennisvraag en -aanbod. Ook voert het HIP in opdracht van Health Holland onderzoeks- en stimuleringsprogramma's uit.

Eind 2020 is het HIP een bestuurlijke fusie aangegaan met het Health Valley netwerk (Arnhem-Nijmegen). Deze fusie is in 2021 organisatorisch geeffectueerd. Vanaf 2022 zal het HIP verder gaan onder de naam Health Valley Zwolle.

Health Valley is hét zorginnovatienetwerk van Oost-Nederland. Met zorginstellingen, kennisinstellingen, bedrijfsleven en overheden als partners, richt zij zich op de gezondheid en de zorg van morgen. Zij identificeert vraagstukken in de zorg, brengt publieke en private partijen bij elkaar en versnelt innovatie met inzet van technologie

De gemeente Zwolle heeft het HIP / Health Valley gevraagd om vanuit de ambities zoals genoemd in het Economisch Perspectief, een advies te geven betreft de kansen, thema's en aandachtsgebieden van (nieuwe) businessclusters in de Health-sector in Regio Zwolle.

Uitgaande van de ambities en doelstellingen in het Economisch Perspectief heeft Health Valley geadviseerd om gedurende meerdere jaren gericht in te zetten op clusterontwikkeling en het stimuleren van ondernemerschap in de sector Health.

Hierbij worden de volgende thema's door Health Valley als kansrijk gezien:
- Businesscluster Startup Health / Scale-up Health;
- Business / kenniscluster Crossover IT/digitalisering icm creatieve, slimme maakindustrie en Health;
- Versterken van bovenregionale samenwerking op het gebied van onderzoek en valorisatie binnen Health tussen de regio Zwolle en regio Twente en Nijmegen
- Zichtbaar maken van de kracht van stad, Zwolse partijen en zorginnovaties, nationaal en internationaal

Gezien de geschetste ontwikkelingen én het toekomstperspectief van de sector Health in onze regio zoals beschreven in het Economisch Perspectief, hebben wij voor de komende twee jaar een budget gereserveerd van **€ 120.000,-** voor realisatie van onze ambities in deze sector. Onderstaand vindt u een uiteenzetting van ambities, voorgenomen acties, beoogde resultaten looptijd en budget.

Netwerkpartner van Health Valley
Afgesproken is dat de gemeente Zwolle vanaf 2022 als netwerkpartner in het Health Valley netwerk wordt opgenomen. Als netwerkpartner wil de gemeente Zwolle samen met Health Valley de schouders zetten onder een verdere versterking van het zorgcluster in onze stad en regio. Hieruit zijn voor 2022 en 2023 de volgende acties voorgesteld:

Actie 1 – Ontwikkelen netwerk van de regionale Health sector
Nu wij de coronacrisis (hopelijk) achter ons kunnen laten, willen wij met Health Valley in 2022 en 2023 twee tot drie grotere netwerkbijeenkomsten organiseren over zorginnovaties in Zwolle. Het doel van deze bijeenkomsten is om het netwerk rondom zorginnovatie te activeren en (weer) in gesprek te komen met interessante Health bedrijven in de Regio Zwolle. Ook het bekend maken van de Zwolse propositie van Health Valley is hierbij belangrijk. De doelstelling is om 50 tot 75 deelnemers per bijeenkomst. Deze bijeenkomsten zijn gratis toegankelijk.

Activiteit: Ontwikkelen Health netwerk Regio Zwolle
Looptijd: 2022 – 2023
Budget: € 15.000,- per jaar
Beoogd resultaat: Reactivering van het Health netwerk in Zwolle en in contact komen met interessante Health bedrijven uit de regio Zwolle. Verbeteren van communicatiemiddelen en inzet.

Actie 2 – Ontwikkelen businessclusters Health
In aansluiting op de netwerkbijeenkomsten zullen interessante en kansrijke bedrijven worden benaderd met een uitnodiging voor een vervolgsessie. Hierin gaan zij met elkaar in gesprek over een actueel zorgvraagstuk om in combinatie met hun eigen ambities hier een oplossing voor te bieden. In deze sessies zullen regionale zorgaanbieders een belangrijke rol vervullen in het kader van vraagarticulatie. Mkb bedrijven krijgen hiermee de kans om inzicht te krijgen en deel te nemen aan potentieel kansrijke businessclusters.

Doelstelling is om per jaar minimaal vier clusterbijeenkomsten te organiseren met ten minste acht bedrijven en minimaal één zorginstelling per bijeenkomst. In 2023 willen wij minimaal twee businessclusters hebben gerealiseerd. Inhoudelijk zal de cluster-ontwikkeling door een innovatieadviseur van Health Valley uitgevoerd worden. Gemeente Zwolle is actief betrokken bij ontwikkeling, realisatie en groei van deze clusters. Ook bijvoorbeeld Isala Ziekenhuis of Vogellanden zou hierbij goed als partner passen.

Activiteit: Ontwikkelen businessclusters Health Regio Zwolle
Looptijd: 2022 – 2023
Budget: € 15.000,- per jaar
Beoogd resultaat: Vraagarticulatie, 2 x 4 bijeenkomsten, 2 businessclusters

Actie 3 – Versterken kennisdeling en samenwerken in sector Health
Los van bovenstaande bijeenkomsten hebben we de ambitie om Zwolse Health ondernemers beter te ondersteunen bij het (versneld) ontwikkelen, toepassen en opschalen van zorginnovaties. Ook hiervoor is herontwikkeling van het netwerk van belang.

Er wordt ernaar gestreefd om jaarlijks 20 succesvolle matches te realiseren tussen kennisvraag (vanuit mkb bedrijven) en aanbod (onderzoeks- en kennisinstellingen). Health Valley beschikt over een uitgebreid (inter)nationaal netwerk wat hiervoor gebruikt kan worden.

Bij uitvoering en realisatie van bovengenoemde acties zullen innovatiemanagers van Health Valley en accountmanagers van gemeente Zwolle intensief met elkaar optrekken. Wij willen onze ambities realiseren door intensiever betrokken te zijn bij het identificeren van kansen in de sector, initiatieven te ontwikkelen en relevante bedrijven hieraan verbinden. Om processen binnen deze kennisdeling soepel te laten verlopen hebben wij werkbudget gereserveerd van € 10.000,- per jaar.

Activiteit: Versterken kennisdeling en samenwerken in sector Health
Looptijd: 2022 – 2023
Budget: € 15.000,- per jaar
Beoogd resultaat: Jaarlijks 20 succesvolle matches tussen regionaal mkb en (inter)nationale kennisbronnen.interessante Health bedrijven uit de regio Zwolle. Verbeteren van communicatiemiddelen en inzet.

Actie 4 - Branding en promotie Health sector regio Zwolle
Wij willen ontwikkelingen in de sector Health en de kansen voor bedrijven uit de Regio Zwolle meer positieve bekendheid geven. Het Isala ziekenhuis in Zwolle is het grootste topklinische ziekenhuis in Nederland. Met haar hooggespecialiseerd medisch onderzoek speelt zij een belangrijke rol bij het ontwikkelen van innovatieve producten en technologieën om de zorg efficiënter en toegankelijker te maken. Hieraan leveren regionale mkb bedrijven of kennisinstellingen frequent een interessante bijdrage die vaak niet bekend is. In samenwerking met Kennispoort, de gemeente Zwolle en andere regionale stakeholders wil Health Valley daarom jaarlijks minimaal vier publicaties presenteren over zorginnovaties in de regio Zwolle.

Activiteit: Branding en promotie Health sector Regio Zwolle
Looptijd: 2022 – 2023
Budget: € 15.000,-
Beoogd resultaat: Jaarlijks 4 artikelen gepubliceerd (online / off-line), groeiend positief sentiment over zorginnovaties in Regio Zwolle.

Bron: Gemeente Zwolle

Actie 5 – Onderzoek naar kansen voor realisatie field lab / living lab Health
In aansluiting op actielijn 2 (Ontwikkelen businessclusters Health) willen wij onderzoeken of regionale Health bedrijven behoefte hebben hun R&D activiteiten en/of onderzoek en validatie rondom businessclusters mogelijk op één fysieke plek onder te brengen. Uit het succes van Perron038 blijkt dat clustering en samenwerking rondom innovatie erg waardevol en verrijkend is.

Veelal worden Fieldlab / Living Labs georganiseerd rondom een specifieke maatschappelijke opgave of een technologieontwikkeling. Voor de regio Zwolle zou deze gevonden kunnen worden in de opgaves rondom een effectieve, betaalbare zorg, een veilige samenleving (ICT en Zorg) en een inclusieve, innovatieve samenleving. Deze thema's zullen nader uitgewerkt moeten worden.

In 2021 willen wij, in samenwerking met onze partners in het netwerk (Health Valley Windesheim, Isala, etc), onderzoeken of er bij bedrijven voldoende behoefte bestaat om samen te werken in een field lab / living lab, al dan niet rondom een maatschappelijke opgave, thema of technologie. Ook dient bepaald te worden of hiervoor een positieve businesscase gemaakt kan worden.

Activiteit: Onderzoek kansen realisatie field lab / living lab Health
Looptijd: 2022 – 2023
Budget: € 15.000,-
Beoogd resultaat: Inzicht in de behoeften van regionale Health bedrijven naar innovatieve experimenteer/onderzoeksruimte en een eerste indruk van een businesscase.

Overige onderwerpen
Andere onderwerpen die in samenwerking met Health Valley nog verder uitgewerkt moeten worden:

- Het versterken van de relatie Kennispoort - Health Valley. Er komt periodieke afstemming tussen de (1e lijns) adviseurs van Kennispoort en de (2e lijns) innovatiemanagers van Health Valley over vraagstukken van Zwolse Health ondernemers;
- Health Valley wil Zwolse (Health) startups/ scale-ups en ondernemers ondersteuning bieden op het gebied van business development en (internationale) groei;
- In samenwerking met Rabobank wil Health Valley in 2022 een Startup Bootcamp Health organiseren.

Over deze onderwerpen zijn wij nog in gesprek met Health Valley en moet nog worden bepaald of en in welke mate de gemeente hieraan gaat bijdragen.

2.4 ICT & E-commerce sector

De ICT is een economische sector die bestaat uit leveranciers en ontwikkelaars van services en producten op het gebied van informatietechnologie. De E-commerce sector bestaat uit bedrijven die ICT-technologie inzetten binnen online verkoop, betaling, marketing en distributie van goederen. Ondanks dat deze twee sectoren op een verschillende manier werken, vertonen zij veel overeenkomsten en zijn zij veelal actief in dezelfde waardeketens. Om deze reden hebben wij deze twee sectoren in deze uitvoeringsagenda samengevoegd.

In de afgelopen jaren zijn deze beide sectoren sterk gegroeid. In omvang en in belang. Door een sterk toegenomen digitalisering en het online aankoopgedrag hebben veel bedrijven nieuwe (digitale) producten en diensten ontwikkeld en deze succesvol op de markt gebracht. De coronacrisis heeft deze ontwikkeling alleen maar versneld. Deze ontwikkelingen zijn in Zwolle ook goed zichtbaar. Een aantal Zwolse bedrijven behoort inmiddels tot de Nederlandse top van de sector zoals Wehkamp, Seven Stars, Arcady, De Nieuwe Zaak en Move4Mobile. Vele honderden hoogopgeleide inwoners uit de regio Zwolle hebben bij deze bedrijven een baan gevonden. Dit type bedrijvigheid en medewerkers past goed bij het profiel zoals wij dat hebben geschetst in het Economisch Perspectief en in het Kompas Zwolle:

> Om onze ambitie te realiseren, richten we ons op een aantal doelgroepen die kunnen meebouwen aan het zich ontwikkelende Zwolse profiel. We richten ons specifiek op jonge, creatieve mensen; trendsettende innovators en early adopters met interesse in technologie en cultuur. Hoogopgeleide kenniswerkers, jonge pioniers en studenten. Zij kunnen onze topsectoren verder vernieuwen en toekomstbestendiger maken.
> (Bron: Kompas Gemeente Zwolle)

Zwolle biedt ICT en E-Commerce bedrijven een aantrekkelijk vestigingsklimaat door de aanwezigheid van goed opgeleid ICT-personeel en aantrekkelijke werklocaties. Ook is de grootste hbo ICT opleiding in Nederland aan Hogeschool Windesheim verbonden. Deze prettige situatie is ontstaan zonder economische en/of andersoortige ondersteuning door de gemeente Zwolle.

> De ICT-sector is de "hotspot" voor het ontstaan van start-ups en scale-ups. Denk in onze regio aan voorbeelden zoals Tradecast, maar ook bedrijven zoals Seven Stars en Motivo zijn (potentiële) scale-ups. De aandacht voor deze sector is echter beperkt, zeker in vergelijking met andere sectoren die veel minder impact hebben. ICT is bovendien een belangrijke enabler voor sectoren zoals de Agri-, Health- en Maakindustrie. Nationaal gezien is dit de sector waar het meeste kapitaal voor beschikbaar is om snel te groeien. In het ecosyteem in de regio Zwolle is er echter nog maar een beperkte basis. Vooral de marktkant is ontwikkeld (ondernemers, development en support), maar de kenniskant kan nadrukkelijker worden uitgebouwd. Hier ontbreekt nu duidelijk aansluiting.
> (Bron: GrandePlan Start-ups Scale up – Windesheim/ Kennispoort)

Omdat de ICT en E-Commerce sector verantwoordelijk is voor veel hoogwaardige, creatieve werkgelegenheid, sterk in ontwikkeling is en groeit, wil Zwolle deze bedrijven graag aan zich binden. Daarom is deze sector benoemd in het Economisch Perspectief en ook in de gebiedsontwikkeling Spoorzone Zwolle. Ook wordt de ICT en E-commerce sector nadrukkelijk genoemd in de Zwolse kantorenvisie van CBRE.

Bron: Gemeente Zwolle

Gezien de ontwikkelingen én het toekomstperspectief van de ICT en E-Commerce sector in onze regio zoals geschetst in het Economisch Perspectief, hebben wij voor de komende twee jaar een budget gereserveerd van € 100.000,- voor realisatie van onze ambities. Onderstaand vindt u voor deze sector een uitzetting van ambities, voorgenomen acties, beoogde resultaten looptijd en budget.

Omdat ICT en E-commerce niet per sé onder één sector vallen en het aantal stakeholders daarmee ook zeer divers is, hebben we ervoor gekozen om een brede uitvraag te doen bij een aantal toonaangevende ondernemers en samenwerkingsorganisaties uit deze sector.

Regio Zwolle IT Platform is een samenwerkingsverband van IT-organisaties in de regio Zwolle. Het is ooit ontstaan als initiatief om het tekort op de IT-arbeidsmarkt op een positieve manier om te zetten naar een kans: Zij willen IT-talent binden en boeien aan de regio, laten zien welke kansen Regio Zwolle te bieden heeft op IT-gebied, namelijk uitdagende projecten, ervaren en gedreven collega's en stabiele en gezonde bedrijven. Ook organiseert het IT Platform verschillende borrels, (thema) bijeenkomsten voor studenten en jong talent, én biedt zij een online vacaturebank.

Topcentrum E-commerce ondersteunt een toenemend aantal bedrijven bij hun digitale groei. Inmiddels zijn zo'n 45 e-commerce bedrijven aangesloten, bestaande uit online retailers (webwinkels) en dienstverleners. Topcentrum E-commerce is in 2016 ontstaan vanuit een RIF-subsidie van het Deltion College een BBl/BOL opleiding degree E-commerce. De subsidieperiode is in 2021 afgelopen en het Topcentrum onderzoekt momenteel onder de vlag van het Deltion Collega de mogelijkheden voor verduurzaming.

Wij hebben een tiental ondernemers en vertegenwoordigers uit de ICT en E-commerce sector uitgenodigd voor een werksessie in juli 2021 en hebben daarin met hen gesproken over hun toekomstvisie binnen de ICT en E-commerce sector, de knelpunten en uitdagingen die er volgens hen liggen en de wijze waarop de sector regionaal versterkt kan worden.

De belangrijkste punten die hieruit naar voren zijn gekomen:
- Ontwikkelen breed gedragen visie over wat en hoe te versterken in de sector;
- Sectorbranding: waar zijn wij van en waar zijn wij voor? Hoe moet 'men' ons zien?
- Versterken van hoogwaardige ICT-opleidingen (mbo, hbo én aansluiting met wo);
- Faciliteren van (netwerk)ontmoeting en stimulering samenwerking;
- Een goed vestigingsklimaat creëren voor (digitale) startups en scale ups;
- Benutten van digitaliseringskansen voor regionale mkb bedrijven.
- Experimenteer Regio Zwolle / Field labs en faciliteiten;
- Ontwikkeling digital hub voor digitale transitie mkb;
- Groot (inter)nationaal ICT / E-Commerce congres (Tech Fest 2025 in Zwolle);

Bovendien is er gesuggereerd om een sectorvisie te ontwikkelen en de gemeente hierin het initiatief te laten nemen.

Actie 1: Ontwikkelen van een gezamenlijke sectorvisie en -ambitie
Bedrijven uit de ICT en E-Commerce sector hebben de tijdens de eerste werksessie een oproep gedaan om een uitwerking te maken van een sectorvisie. In Q1 van 2022 zullen dezelfde bedrijven nogmaals worden uitgenodigd om deel te nemen aan een werksessie om onderstaande vraagstukken nader te bespreken:

- Met welke krachtige elementen en propositie(s) kan Zwolle zich sterker profileren als aantrekkelijke ICT en E-commerce stad in Nederland?
- Met welke onderscheidende aspecten kunnen potentieel nieuwe "vestigers" (bedrijven) worden overtuigd om te kiezen voor Zwolle?
- Hoe kunnen aankomende (ICT en E-commerce) studenten worden overtuigd te kiezen voor Zwolle als studiestad?
- Hoe kan Zwolle (meer) innovatieve ICT en E-commerce startups aan zich binden?
- Welke bijdrage kun je zelf leveren om de ICT en E-commerce sector in Zwolle beter op de (Nederlandse) kaart te zetten? Wil je met de anderen samenwerken?

Deze sessie zal worden voorbereid en uitgevoerd door de gemeente Zwolle in samenwerking met een externe deskundige op het gebied van (stedelijke) marketing en propositie-ontwikkeling. Afhankelijk van bevindingen en conclusies overlegt de gemeente Zwolle met de deelnemers over vervolgstappen. Om voortgang en continuïteit te bewaken is de gemeente Zwolle bij de hele uitvoering van deze actielijn betrokken.

Activiteit: Ontwikkelen van een gezamenlijke sectorvisie en -ambitie
Looptijd: 2022
Budget: € 20.000,-
Beoogd resultaat:
1. Een uitdagende visie hoe deze innovatieve sector positieve aandacht op zich kan vestigen over kansen en mogelijkheden van ICT en E-commerce in Zwolle.
2. Argumentatie-ladder waarom (potentieel) nieuwe vestigers moeten kiezen voor Zwolle.
3. Eenzelfde resultaat geldt ook voor aankomende studenten.
4. Commitment en bijdrage van bedrijven.

Actie 2: Integrale jaarprogrammering van bijeenkomsten, meet-ups en workshops
Uit de werksessie is het concrete verzoek gekomen om voor de sector op korte termijn netwerkontmoetingen te organiseren zodat ondernemers weer inspiratie kunnen opdoen, elkaar kunnen ontmoeten en ervaringen kunnen delen. Voor 2022 en 2023 willen wij een jaarprogrammering maken waarin een variëteit van bijeenkomsten voor deze sector is opgenomen. Wij nodigen organisatoren uit hun bijeenkomst(en) met onze ondersteuning te (her)starten.

Voor de coronacrisis kende Zwolle een brede variëteit aan netwerkbijeenkomsten, congressen, meet-ups en workshops voor de ICT en E-commerce sector. Voor het grootste deel liggen deze momenteel stil. Het is onbekend welke initiatieven na de crisis weer opgestart gaan worden en welke niet. De gemeente Zwolle wil op korte termijn weten welke bijeenkomsten voorafgaand aan de coronacrisis werden georganiseerd. Zijn deze bijeenkomst (digitaal) voortgezet of niet? Overwegen initiatiefnemers een herstart, of zijn zij er mee gestopt? Mogelijk kan de gemeente in geval van een waardevol event, ondersteuning bieden bij de herstart.

Daarnaast willen wij ook nieuwe initiatiefnemers de gelegenheid bieden een relevante bijeenkomst, meet-up of workshop voor deze sector te organiseren. Om de levendigheid in de sector terug te brengen, willen wij hen ook ondersteunen door mogelijk een (financiële) bijdrage te leveren. Als voorwaarde geldt hierbij wel dat het thema of de aanpak voldoende onderscheidend moet zijn ten opzichte van reeds geprogrammeerde bijeenkomsten. Het initiatief kan een maximale bijdrage ontvangen van 50% van de begrote kosten met een maximum van €500,- per bijeenkomst. De overige kosten zullen via cofinanciering, sponsoring of entreegelden verkregen moeten worden.

Activiteit: Programmering bijeenkomsten, meet-ups en workshops
Looptijd: 2022 en 2023
Budget: € 25.000,- per jaar
Beoogd resultaat:
1. Inzicht in de verschillende (stilliggende) bijeenkomsten en evenementen en de mate waarin deze mogelijk weer opgestart worden of wellicht moet worden ondersteund
2. Beeld van nieuwe initiatieven/ bijeenkomsten die op korte termijn kunnen worden gelanceerd.
3. Totaaloverzicht van bijeenkomsten die voor de sector ICT en E-commerce worden georganiseerd.

Actie 3 – Ontwikkeling programmaconcept internationaal congres ICT / Ecommerce
Om Zwolle als ICT stad op de kaart te zetten hebben bedrijven de suggestie gedaan een groot, (inter)nationaal ICT / E-commerce congres te organiseren. Doelstelling is om Zwolle in de volle breedte te presenteren als toonaangevende, innovatieve IT en E-commerce stad. De gemeente Zwolle ondersteunt deze ambitie van harte, maar kan en wil de kar niet (alleen) trekken. Om de organisatie van een grootschalig congres inhoudelijk, financieel en organisatorisch te kunnen dragen zijn meerdere partijen nodig die zich ook garant kunnen stellen voor de risico's.

De gemeente Zwolle neemt daarom het initiatief om samen met een aantal Zwolse partijen mee te denken over de realisatie van het bovengenoemde initiatief. Als er vervolgens voldoende geloof is in een gezamenlijk te ontwikkelen en uit te voeren (inter)nationaal ICT/E congres zal een programmaconcept ontwikkeld worden waarmee meerdere partijen 'verleid' worden te participeren en een bijdrage te leveren in funding.

Het doel van de gemeente Zwolle is om in eerste instantie een leidende coalitie samen te stellen die dit initiatief verder gaat uitwerken en uitvoeren. Ondanks dat de gemeente Zwolle het initiatief toejuicht, wil zij niet als organiserende partij optreden, maar kiest ze voor een rol langs de zijlijn. Mocht een andere rol en bijdrage toch gewenst zijn, kunnen wij ons standpunt heroverwegen. Voor het dekken van initiërende en onderzoekskosten voor dit congres hebben wij vooralsnog € 15.000, - gereserveerd.

Activiteit: Programmaconcept internationaal congres + werving partners
Looptijd: 2022 - 2023
Budget: € 15.000,-
Beoogd resultaat: Ontwikkeling van programmaconcept voor internationaal congres, inventariseren belangstelling, werving partners en samenstelling programmateam.

Actie 4 – Onderzoek field lab / living lab ICT en E-Commerce
In aansluiting op het verzoek uit de werksessie willen wij onderzoeken of regionale ICT en E-commerce bedrijven de meerwaarde zien om hun R&D activiteiten te concentreren in een field lab / living lab of innovatiewerkplaats.

De hbo-opleiding ICT van Windesheim werkt op dit moment vanuit een les- en onderzoeksruimte bij HANZ aan het Hanzeplein. Studenten voeren daar, in opdracht van bedrijven, onderzoek uit en ontwikkelen digitale toepassingen. Overwogen wordt om in lijn van het succes van Perron038, te onderzoeken of deze les- en onderzoeksruimte doorontwikkeld kan worden als field lab / living lab voor innovatieve ICT en E-Commerce bedrijven. Daarvoor is wel een nieuwe huisvesting nodig, bij voorkeur in het Innovatiedistrict van de Spoorzone, naar schatting 3000m2.

Hierover zijn al oriënterende gesprekken gevoerd met Windesheim HBO-ICT en zij zijn in principe positief om de mogelijkheden te onderzoeken.

Afgesproken is dat in Q2 2022 een werksessie wordt georganiseerd waar potentieel geïnteresseerde (ICT) organisaties worden uitgenodigd mee te denken over het concept en de uitgangspunten van een dergelijk field lab / living lab. Ook wordt Kennispoort/ MoveDigi uitgenodigd om de kansen en uitdagingen rondom de digitale transitie voor mkb bedrijven in kaart te brengen.

Deze sessie wordt gefaciliteerd door het ECO-Team Spoorzone. Na afloop wordt aan de deelnemende bedrijven gevraagd of zij een eerste commitment willen uitspreken. Indien dit positief is, worden zij uitgenodigd voor een vervolgsessie. Dit vervolgproces, waarin verder gesproken wordt over onder andere ambities, activiteiten, participatie en funding, duurt naar verwachting tot medio Q3 2022. Pas dan kan uitsluitsel gegeven worden of realisatie mogelijk is.

Activiteit: Onderzoek field lab / living lab ICT en E-Commerce
Looptijd: 2022
Budget: € 15.000,-
Beoogd resultaat:
Inzicht in de behoeften van regionale ICT en E-Commerce bedrijven naar een innovatieve experimenteer/onderzoeksruimte en een indruk van een eerste businesscase.

3 Impact ondernemen

In 2020 is de "Stimuleringsaanpak Impact Ondernemen in Zwolle" opgesteld, waarin we een visie en plan van aanpak voor 2020 - 2022 hebben beschreven om bij te dragen aan een positief ecosysteem voor impact ondernemers.

Definitie en positionering
Een onderneming die impact maakt is een onderneming die een product of dienst levert en daarbij primair een maatschappelijk doel nastreeft. Zwolle hanteert voor impact ondernemers dezelfde definitie als de Sociaal Economische Raad (SER) en de Europese Commissie voor sociaal ondernemen.

Zwolle kiest voor een brede definitie van ondernemen met impact. De stimuleringsaanpak positioneert ondernemers die impact maken binnen het veld "social enterprises" en de bedrijven waarbij maatschappelijk verantwoord ondernemen in de missie en de bedrijfsplannen staat beschreven".

Naast de groep ondernemers die impact maken, blijven ondernemers die zich alleen focussen op economische groei, en daarmee werkgelegenheid creëren, belangrijk voor Zwolle. We willen ze daarom, waar mogelijk, betrekken bij deze stimuleringsaanpak.

Ambitie Impact ondernemen
- Impactondernemers zoeken naar duurzaam gedragen beleid en meer samenhang. Er is behoefte aan een duidelijk statement waar Zwolle voor staat;
- In Zwolle gebeurt meer dan direct zichtbaar is. Er zijn interessante initiatieven en ontwikkelingen, waarbij we zien dat er meer uit gehaald kan worden door de samenhang en totale zichtbaarheid te vergroten;
  - Als gemeente en organisatie actief bijdragen aan Sustainable Development Goals (SDG) ;
  - Een positief en grootstedelijk imago.
- Zwolle heeft de ambitie uitgesproken om te komen tot inbedding in beleid dat moet leiden tot een stimulerend ecosysteem voor impact ondernemers.
  - Verbinding tussen ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid.
  - Optimaal benutten van kennis en talenten.

Voorgenomen acties
In gesprekken met stakeholders zijn aan de hand van doelstellingen diverse acties benoemd. Naar verwachting zullen uit het Platform nog aanvullende initiatieven ontstaan. Genoemd zijn onder andere:
- In kaart brengen van de facts en figures over het Zwolse Impact ecosysteem en ontwikkeling van rapportagesysteem, met als doel het vergroten van

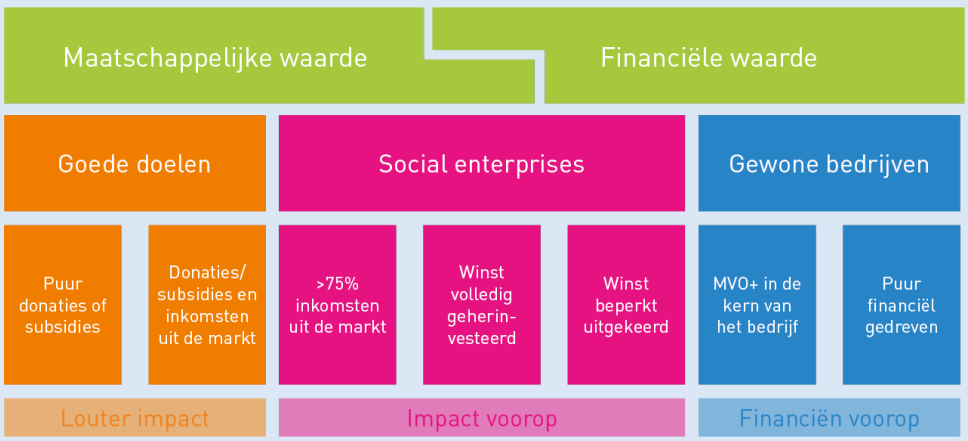

Positie van ondernemingen die impact maken (bron: Social Enterprise NL)

kennis en inzicht over 'impact ondernemen' in Zwolle;
- Ontwikkelen van een digitaal Impact Platform en organisatie van periodieke bijeenkomsten voor 'Impact Ondernemers' met als doel het versterken van (deelname aan) het Zwolse 'Impact Ondernemers' kennisnetwerk en ecosysteem;
- Ontwikkeling 'actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen' met als doel opdrachtverlening aan 'Impact Ondernemers' bekender te maken en dit te stimuleren (Buy Social);
- Organisatie van events, programma's, opleidingen en trainingen die erop gericht zijn Zwolse ondernemers, studenten en overheid te verleiden tot Ondernemen met Impact. Voorbeelden zijn o.a. Purpose Colleges, Global Entrepreneurship week, Week v.d. Circulaire Economie en 'Start up In Residence' programma);
- Marketing en PR Actieplan om 'Impact Ondernemers' te verleiden zich in Zwolle te vestigen.

Het benodigde budget voor uitvoering van bovenstaande acties is beschikbaar gesteld vanuit een andere programmalijn. Dit is verder uitgewerkt in een zelfstandig plan van aanpak. Omdat het thematisch veel raakvlakken heeft met (Innovatief) Ondernemerschap, is het in deze uitvoeringsagenda vermeld.

4 Versterken Start-up en Scale-up klimaat

Regio Zwolle heeft de ambitie de 4e economische regio van Nederland te worden. Uit de jaarlijkse Regio Zwolle Monitor blijkt dat het bruto regionaal product (brp) in 2019 groeide met 1,8%. Deze economische groei wordt voornamelijk gerealiseerd door de ontwikkeling van al bestaande bedrijven in Regio Zwolle. De groeidynamiek van bedrijven en banen lijkt erop te wijzen dat de regio achterblijft waar het gaat om de opkomst van nieuwe bedrijven. En juist nieuwe bedrijven zijn een belangrijke drijfkracht voor innovatie en vernieuwing van de economie.

4.1 Grande Plan Regio Zwolle

Uit analyses van Erik Stam, hoogleraar aan Utrecht University School of Economics, blijkt dat de Regio Zwolle achterblijft in de doorontwikkeling van het start-up - scale-up ecosysteem in verhouding tot regio's met eenzelfde dynamiek. Ook blijkt dat een florerend start-up en scale-up het ecosysteem van de Regio Zwolle versterkt.

Vanuit haar rol als aanjager heeft de Economic Board Regio Zwolle (EBRZ) het initiatief genomen dit thema verder te ontwikkelen. Zij heeft Kennispoort en Windesheim gevraagd een integraal, regio breed programma te ontwikkelen voor een start-up eco-systeem: het 'Grande Plan'. Op 28 november is Deel 1 van dit plan in de EBRZ gepresenteerd en unaniem geaccordeerd.

In dit plan heeft de EBRZ de volgende ambities verwoord:

> De Regio Zwolle biedt start-ups en scale-ups een ecosysteem dat nodig is om hun innovatieve en disruptieve ideeën te ontwikkelen, valideren, introduceren en uit te groeien tot (inter)nationaal succes.

Met deze ambitie wil EBRZ in 2025 met Regio Zwolle een vierde positie innemen op de 'lijst economische Regio's in NL'. Doel is om qua start-up en scale-up ecosysteem tot de beste regio's te behoren, na de universiteitssteden/ en regio's in Nederland.

In het Grande Plan zijn de overkoepelende noodzakelijke elementen beschreven om tot een succesvol start-up en scale-up ecosysteem te komen. Ook wordt ingegaan op de keuze voor de MIK sectoren (Maakindustrie, ICT en Kunststoffen) en hoe deze kunnen excelleren in het landschap van de Regio Zwolle. Daarbij worden de doelstellingen en kpi's inzichtelijk gemaakt om te monitoren of de regio daadwerkelijk succesvol is.

De vervolgstap is om medio februari 2022 met een bredere groep het Grande Plan te expliciteren wat moet leiden tot een businesscase voor de realisatie van het start-up en scale-up ecosysteem passend bij Regio ambities van 4e economische regio van Nederland. Naar verwachting zal dit medio Q2 2022 gereed zijn.

Voor de uitvoering van deze plannen wordt er voor 2022 en 2023 € 25.000,- per jaar gereserveerd.

Activiteit: Versterken Start-up en Scale-up klimaat
Looptijd: 2022 en 2023
Budget: € 25.000,- per jaar
Beoogd resultaat: Uitwerking en validatie van plannen om regio Zwolle aantrekkelijker maken als startup omgeving en hierdoor te groeien tot Scale-up.

4.2 Ontwikkelen Zwols model voor Fieldlabs / Living Labs

In de bovengenoemde innovatieprogramma's spelen fieldlabs, living labs en innovatiewerkplaatsen een belangrijke rol in het ondersteunen van bedrijven met een technologische toepassing binnen hun sector. In deze Labs werken bedrijven in samenwerking met studenten, onderzoekers en lectoraten, samen aan innovaties. De afgelopen jaren zijn er op diverse gebieden fieldlabs of vergelijkbare initiatieven zoals Shared Innovation Programs, living labs, innovatielabs, proeftuinen en dergelijke opgericht. Perron038 is daar in Zwolle een mooi voorbeeld van.

Wij willen onderzoeken wat de belangrijke Lessons Learned zijn bij de ontwikkeling en opschaling van deze labs. Met deze kennis willen wij, in samenwerking met onze Zwolse partners een 'Zwols model' ontwikkelen en deze toepassen.

Activiteit: Zwols model voor Fieldlabs / Living Labs
Looptijd: 2022
Budget: € 25.000,-
Beoogd resultaat: Kennis en inzicht over het succesvol opzetten Fieldlabs / Living Labs en deze toepassen bij nieuwe Zwolse initiatieven.

4.3 Stimuleren Ondernemerschap

Voor het vergroten van ondernemerschap en het stimuleren van startende ondernemingen en startups in Zwolle wordt door de gemeente een apart plan opgesteld. Dit plan biedt een langdurige basisstructuur die we in Zwolle gaan gebruiken om de dienstverlening voor ondernemers door de gemeente verder te ontwikkelen. Door verbinden, zichtbaar maken en inspireren draagt de aanpak bij aan een gunstig ecosysteem voor startende ondernemers en startups.

Binnen de groeiclusters ICT en E-commerce, Health en de Creatieve en slimme (maak)industrie worden systeemelementen in kaart gebracht, zodat zichtbaar is waar extra ondersteuning nodig is en de toegankelijkheid tot aansluiting op de markt wordt vergroot.

Zwolle zet in op een gunstig ecosysteem voor startende ondernemers en startups, zodat ondernemerschap in de regio Zwolle wordt gestimuleerd en ondernemers worden aangetrokken. Er wordt samengewerkt om deze ondernemers uiteindelijk ook in Zwolle te laten blijven. Dit beleid draagt bij aan:

1. Verbinding tussen ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid;
2. Optimaal benutten van kennis en talenten;
3. Een positief en grootstedelijk imago.

Het uitvoeringsprogramma richt zich op:

- Vindbaar, zichtbaar en toegankelijk maken van bestaande initiatieven;
- Initiatieven waar wenselijk aan elkaar te koppelen zodat meer efficiëntie en samenhang ontstaat;
- Het koppelen van initiatieven voor startende ondernemingen met de al gevestigde organisaties;
- Een goede basis voor alle starters en startups, met daarbij extra inzet op de 3 groeisectoren die in het economisch perspectief staan vermeld; namelijk Slimme Maakindustrie, ICT & E-commerce, Health.

Beoogde resultaten

- Op de website van de gemeente Zwolle worden de systemelementen zichtbaar gemaakt, zoals netwerken, werkplekken, financieringsmogelijkheden en een activiteitenkalender en het creëren van laagdrempelige contactmogelijkheid voor (aankomend) ondernemers die vragen hebben of willen sparren.
- Organiseren bijeenkomsten voor nieuwe vestigers (3 x per jaar).
- Kennis vergroten door het organiseren van intervisiebijeenkomsten voor startende ondernemingen en startups en ondernemersklankborden voor startups waarmee zij feedback kunnen ontvangen op prototypes, ideeën en aannames.

Voor bovenstaande acties reserveren wij een budget van € 25.000,-.

Activiteit: Stimuleren Ondernemerschap
Looptijd: 2022 en 2023
Budget: € 25.000,-
Beoogd resultaat: Overzicht in systemelementen, bijeenkomsten en kennis vergroten rondom (startend) ondernemerschap.

Bron: Gemeente Zwolle

5 Ruimte voor economische functies in de stad

Een toenemend aantal inwoners vraagt aandacht voor groei van de werkgelegenheid. Zeker wanneer Zwolle niet afhankelijk wil worden van uitgaande pendelstromen van inwoners die wel in de stad wonen, maar niet werken. Een groei van de werkgelegenheid vraagt bovendien om aandacht voor ruimte voor economische functies. Ook de Economische Effect Rapportage, opgesteld ten behoeve van de Omgevingsvisie, brengt nadrukkelijk de vraag naar boven of Zwolle voldoende ruimte heeft gereserveerd om de groeiende economie te kunnen accommoderen. In deze Uitvoeringsagenda benoemen we een aantal belangrijke thema's die hieraan gekoppeld zijn, zoals bedrijventerreinen en de Zwolse kantorenmarkt.

5.1 Huisvesting studenten/starters

De groei van de stad vraagt om voldoende woningen om het stijgende aantal inwoners een plek te kunnen bieden. Vanuit het Economisch Perspectief is het daarnaast van belang dat er voldoende aandacht is voor huisvesting van de doelgroepen gekoppeld aan de speerpuntsectoren. Zo benoemen Zwolse bedrijven het als een aandachtspunt (en zorgpunt!) dat er op dit moment een krapte qua woonruimte wordt ervaren specifiek voor studenten en starters. Het is een grote uitdaging om de vele studenten die studeren aan de diverse Zwolse onderwijsinstellingen, te kunnen blijven binden aan stad en regio. En genoeg geschikte woonruimte is daar één van de mogelijke oplossingen voor. Zo kunnen studenten een belangrijke bijdrage leveren aan het versterken van de arbeidsmarkt. Dit als basis voor een economische topregio.

5.2 Ruimtelijk economische speerpunten

Spoorzone – het Innovatiedistrict
De ontwikkeling van de Spoorzone tot het Innovatiedistrict voor stad én Regio Zwolle biedt veel kansen voor de speerpuntsectoren gekoppeld aan het Economisch Perspectief. Het is een prachtig centraal gelegen gebied, met Perron038 als uitvalsbasis voor innovaties voor de slimme maakindustrie. Ook voor de creatieve industrie wordt op dit moment met de creatieve onderwijsinstellingen ArtEZ en Cibap mogelijkheden voor huisvesting in de Spoorzone verkend.

Een belangrijk vraagstuk voor het Innovatiedistrict is hoe we samen met onze partners een voor stad en regio zo aantrekkelijk mogelijk gebied kunnen creëren dat functioneert als broedplaats in de stad en regio. Een bruisend economisch hart, waarin studenten en innovatieve ondernemers elkaar weten te vinden. Een gebied waar start-ups kunnen uitgroeien tot scale-ups, om uiteindelijk de nieuwe generatie van gevestigde bedrijven in de regio te kunnen vormen. Vanuit het Cultureel Perspectief wordt specifiek verkend wat de andere 'spots' zijn waar we als stad de creatieve en culturele sector zien landen. Het cluster rond ICT en E-commerce bestaat uit bedrijven die sterk verspreid zijn over de hele stad, én in de regio. Wij willen vanuit de ontwikkelingen in de Spoorzone verkennen in hoeverre er, in het Innovatiedistrict, potentie is voor het realiseren van één centraal ontmoetingspunt voor dit cluster. Vanuit het ECO-team in de Spoorzone worden er gesprekken georganiseerd met onderwijs en bedrijfsleven, om te verkennen of deze wens breder wordt gedeeld.

Oosterenk – Health
Voor de speerpuntsector Health is de locatie duidelijk. Binnen Oosterenk, waar ook ziekenhuis Isala is gevestigd, zien we een plek voor een economisch cluster. Ook het voormalige Health Innovation Park, inmiddels gefuseerd met het op de schaal van Oost Nederland opererende Health Valley, is hier een regiokantoor te vinden..

Vishay – start-ups / kunststoffen / techniek
Op het Vishay gebied, een voormalige fabriek van Philips aan de Ceintuurbaan, zijn in de afgelopen jaren diverse initiatieven ontstaan die een belangrijke bijdrage leveren aan de Zwolse economie. Zo is Vishay de thuisbasis van ZWINC, het voormalig iLab. Zij helpt innovatieve start-ups verder als incubator, en hebben een stevige connectie met Windesheim. Ook bevindt zich hier het Polymer Science Park: een samenwerkingsverband van een groot aantal bedrijven werkzaam in de kunststoftechnologie die vanuit deze locatie samenwerken aan innovatieve toepassingen.

Hoewel meerdere initiatieven zijn gehuisvest op Vishay, verdient ook de Breman Academy nog specifiek de aandacht. Hier werkt installatiebedrijf Breman aan het opleiden van eigen monteurs, maar staat de deur ook open voor studenten, leerlingen en zij-instromers. Zeker met het grote tekort aan arbeidskrachten in deze sector is dit een initiatief dat het vermelden waard is.

Nieuwe Veemarkt
Met de vele ontwikkelingen die al genoemd zijn, verdient één nieuwe ontwikkeling specifiek de aandacht. Op de plek van de IJsselhallen zal een aantrekkelijke stadswijk worden gecreëerd. In het kader van de speerpuntsectoren is er specifieke aandacht voor de Bogenhal. Hoewel een mogelijke invulling hiervoor in de komende periode nog vorm zal moeten krijgen, is dit zowel vanuit het Economisch Perspectief als vanuit het oogpunt van de creatieve en slimme maakindustrie (met een focus op het ambacht) een interessante ontwikkeling. Daarnaast heeft het invloed op Impact ondernemen, bijvoorbeeld als het gaat om de koppeling met de circulaire economie. Hoewel deze ontwikkeling echt nog aan het beginpunt staat, is het goed deze hier al te benoemen als potentiële kans voor de toekomst.

5.3 Visie op de Zwolse kantorenmarkt

Om een goed beeld te krijgen van de potentie van de Zwolse kantorenmarkt, hebben we vastgoedadviseur CBRE gevraagd naar hun visie op de Zwolse kantorenmarkt. Het voert te ver om de volledige visie op te nemen in deze Uitvoeringsagenda, daarom beperken wij ons tot de kern van het advies:

- Er bestaat genoeg transformatiepotentieel in de stad. Het gaat hierbij om plusminus 100.000 m2, die hier ook al grotendeels voor is geoormerkt. Van deze 100.000 m2 is er echter maar bij 20.000 m2 sprake van leegstand op dit moment. Dat betekent dat wanneer deze panden zijn getransformeerd naar een woonbestemming, de bedrijven die nu zo'n 80.000 m2 nog bezetten, elders een kantoorlocatie moeten zien te vinden.
- De leegstand is in de afgelopen jaren sterk afgenomen. Deels door transformatie, deels door succesvolle invulling. Wel is het zo dat de leegstand die er nog wel is, soms simpelweg kwalitatief niet meer voldoet aan de eisen die gesteld worden door de kantoorgebruiker van nu. Daarmee rijst de vraag of Zwolle op termijn nog voldoende kwalitatief hoogwaardige kantoorruimte kan aanbieden.
- Mede door corona zijn de eisen van gebruikers veranderd. De verwachting is dat er een beweging ontstaat naar een 'club en hub'-systeem. Waarbij bedrijven op één locatie een centrale 'club' huisvesten, maar daarnaast met regionale ontmoetingsplekken gaan werken, de zogeheten 'hubs'. Deze ontwikkeling zou mogelijk zeer kansrijk zijn voor een stad als Zwolle, op een centrale en goed bereikbare locatie.
- Voor bedrijven zijn de Spoorzone en de (randen van de) Binnenstad dé aantrekkelijke locaties om zich te vestigen. Een goede bereikbaarheid met het OV is essentieel, zeker voor de bedrijven die zich richten op de jonge starters. Kansrijke ontwikkelingen zoals de ontwikkeling rond City Post laat zien waar de vraag zich naartoe verplaatst: van gebouwen met één enkele huurder, naar gebouwen waar meerdere bedrijven gezamenlijk hun voorzieningen delen.
- Een gebied zoals Voorsterpoort heeft op dit moment te maken met een flinke leegstand, maar is van groot belang kijkend naar de totale kantorenvoorraad. Een positieve ontwikkeling is dat ook hier meer wordt gekeken naar transformatie van 'single tenant' naar 'multi tenant'. Het is van groot belang dat er aandacht komt voor de aantrekkelijkheid van het gebied. Door het werken aan een aantrekkelijke werkomgeving, met meer groen en ruimte om te bewegen in de openbare ruimte, kan Voorsterpoort ontwikkelen tot een kansrijke kantoorlocatie, met een blik op de toekomst.
- De gebiedsontwikkeling van de Nieuwe Veemarkt is een belangrijke gebiedsontwikkeling om een verbinding te kunnen leggen tussen het centrum van de stad en Voorsterpoort. Met kleinschalige kantoorontwikkelingen op deze locatie zou een interessante zone kunnen worden gecreëerd tussen beide locaties.
- Houd ook ruimte in de stad voor bijvoorbeeld grotere werkgevers. Zwolle is van oudsher een stad die aantrekkelijk is voor publieke en zakelijke dienstverleners. Zorg voor voldoende ruimte voor deze partijen, die ook een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de werkgelegenheid.

Vervolgstappen Zwolse kantorenmarkt
Mede op basis van bovenstaande adviezen willen wij met een actieplan komen, waarmee we een aantal gerichte actielijnen willen voorstellen om de kwaliteit van de Zwolse kantorenmarkt op een hoog niveau te brengen én te houden. Hiermee denken we een belangrijke randvoorwaarde voor werkgelegenheidsgroei in te kunnen vullen. Dit actieplan zal eind 2022 gereed zijn.

Activiteit: Ontwikkeling actieagenda Zwolse kantorenmarkt
Looptijd: 2022
Budget: € 15.000, -
Beoogd resultaat: Een aantal gerichte actielijnen om de kwaliteit van de Zwolse kantorenmarkt op een hoog niveau te brengen en te houden en hiermee een randvoorwaarde voor werkgelegenheidsgroei in te vullen.

5.4 Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Om onze ambities als vierde economische regio te kunnen realiseren zijn kwalitatief goede bedrijventerreinen van belang, zowel in de stad Zwolle als in de regio. In 2021 is daarom in opdracht van de Regio Zwolle onderzoek gedaan naar 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'. Op basis van 97 indicatoren gericht op de thema's 'Duurzaam & Gezond, Sociaaleconomisch en Fysiek-Ruimtelijk' is een analyse gemaakt van een groot aantal bedrijventerreinen in de hele Regio Zwolle.

Voor Zwolle zijn in dit onderzoek de bedrijventerreinen Voorst, Hessenpoort, Marslanden en de Vrolijkheid meegenomen. Hessenpoort is in dit onderzoek meerdere malen genoemd als koploper. De Zwolse bedrijventerreinen verschillen sterk in samenstelling van bedrijven, maar ook in de omvang en daarmee complexiteit als het gaat over het thema vergroening en verduurzaming. In de komende periode gaan we in gesprek hierover, zowel met individuele ondernemers als met bestuurders van de ondernemersverenigingen, om met elkaar te bepalen welke kansen er liggen en hoe we daarin gezamenlijk op kunnen trekken. In gesprekken met de besturen van ondernemersverenigingen blijkt dat met name de uitdagingen rondom verduurzaming en de energietransitie als zeer uitdagend worden ervaren. Ook de organisatiegraad van de diverse bedrijventerreinen blijft een punt van aandacht.

Hiervoor reserveren wij voor 2022 en 2023 een budget van €25.000 per jaar om extra ondersteuning te bieden waar nodig. Ook zal er in samenwerking met Team Energietransitie gekeken worden naar uitdagingen die specifiek gelden voor bedrijventerreinen.

Activiteit: Ontwikkeling en uitvoering actieagenda toekomstbestendige bedrijventerreinen
Looptijd: 2022 en 2023
Budget: € 25.000, - per jaar
Beoogd resultaat: Verbetering kwaliteit, uitstraling en duurzaamheid van Zwolse bedrijventerreinen(startend) ondernemerschap.

Ruimte voor nieuwe ontwikkelingen
Op dit moment worden de plannen voor Hessenpoort 3 en 4 nader uitgewerkt. Daarmee lijken we volgens een recent door Stec uitgevoerde behoefteraming voldoende ruimte beschikbaar te hebben voor bedrijven op onze bedrijventerreinen. Wel is het zo dat met de toenemende aantrekkelijkheid van de stad én Regio Zwolle, de vraag vanuit het bedrijfsleven groeit. Voor een toekomstbestendige economie is het van belang dat we genoeg aandacht hebben en houden voor voldoende ruimte, om zowel bestaande als nieuwe bedrijven te kunnen huisvesten. Niet alleen met het oog op een groeiende economie, maar met name met het oog op het creëren van voldoende werkgelegenheid, ook voor het groeiende aantal inwoners van Zwolle. Dit is een aandachtspunt dat we ook in de Verstedelijkingsstudie die we als Regio Zwolle uitvoeren een centrale plek willen geven.

6 Tot slot

In deze Uitvoeringsagenda zijn de prioriteiten en aandachtsgebieden op basis van de Zwolse groeisectoren uitgewerkt zoals beschreven is in het Economisch Perspectief. Met dit Economisch Perspectief wordt beoogd een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de stedelijke economie en de Zwolse groeisectoren. Het belangrijkste is dat we sámen met de ondernemers, onderwijsinstellingen en andere partners in stad en Regio werk willen maken van deze Uitvoeringsagenda. En zo met elkaar willen werken aan een sterke en toekomstbestendige economie.

	Bedrag (€)	2022	2023
Slimme Maakindustrie			
1. Plan Slimme maakindustrie	€ 30.000		
2. Programmaontwikkeling Perron038 als inspiratiehub	€ 80.000		
3. Perron038 als Best Practice voor nieuwe initiatieven	€ 40.000		
4. Versterken positionering Polymer Science Park (PSP)	€ 50.000		
5. Programmaplan Startupincubator ZWINC	€ 100.000		
6. Onderzoek ontwikkeling scale-up faciliteit	€ 30.000		
Totaal	**€ 330.000**		
Creatieve sector			
1. Doorontwikkeling en professionalisering brancheorganisatie	€ 40.000		
2. Wervingscampagne en activatie creatieve professionals	€ 100.000		
3. Zichtbaarheid, netwerkvorming en verbinding	€ 60.000		
4. Huisvesting creatieve professionals in Spoorzone	€ 70.000		
Totaal	**€ 270.000**		
Health sector			
1. Ontwikkeling Health netwerk Regio Zwolle	€ 30.000		
2. Ontwikkeling Business Clusters Health Regio Zwolle	€ 30.000		
3. Versterken kennisdeling en samenwerken in Health sector	€ 30.000		
4. Branding & Promotie Health Sector Regio Zwolle	€ 15.000		
5. Onderzoek kansen fieldlab/living lab Health	€ 15.000		
Totaal	**€ 120.000**		
Sector ICT & E-commerce			
1. Ontwikkelen van een gezamenlijke sectorvisie en -ambitie	€ 20.000		
2. Programmering bijeenkomsten, meetups en workshops	€ 50.000		
3. Programmaconcept internationaal congres + werving partners	€ 15.000		
4. Onderzoek field lab / living lab ICT en E-Commerce	€ 15.000		
Totaal	**€ 100.000**		
Overig			
1. Versterking Start-up en Scale-up klimaat	€ 50.000		
2. Zwols model voor Fieldlabs / Living Labs	€ 25.000		
3. Stimuleren Ondernemerschap	€ 25.000		
4. Ontwikkeling actieagenda Zwolse kantorenmarkt	€ 15.000		
5. Actieagenda toekomstbestendige bedrijventerreinen	€ 50.000		
6. Overig nog te vrij te besteden	€ 15.000		
Totaal	**€ 180.000**		
Totaal	**€ 1.000.000**		

Colofon

Titel: Uitvoeringsagenda Economisch Perspectief
Uitgave: Gemeente Zwolle
Vormgeving: BLOC Rotterdam i.s.m.
Communicatie afdeling, Gemeente Zwolle

februari 2022

www.zwolle.nl

Bron afbeelding voorpagina: Marketing Oost - Gijs Versteeg